

POREMEĆAJI PONAŠANJA U DJECE I ADOLESCENATA NAKON RATA NA PODRUČJU SLAVONSKOG BRODA

tablica 1. RANJENA DJECA (1974-1992) U RATU 1991./92. GODINE
PO DOBI I SPOLU

GODIŠTE DOB	1986-1992 manje od 6 g.	1981-1985 6 - 10 g.	1974-1980 10 g. i više	UKUPNO
MUŠKI	13	17	131	161
ŽENSKI	10	13	30	54
UKUPNO	23	30	162	215
POSTOTAK	11	14	75	

Brodsko-posavska županija u borbi za slobodu Hrvatske ima posebno istaknuto mjesto. Ne samo zbog dužine trajanja rata i neposredne blizine neprijatelja, ta posebnost je sadržana i u broju žrtava i divljačkom rušenju svega što je bilo na dohvat. Cilj ovog preliminarnog izlaganja bio je dati uvid u psihološki status djece ovog područja u ratnom i poratnom razdoblju.

METODE I MATERIJAL

Podaci o stradanjima djece prikupljeni su u Informatičkoj službi bolnice u Slavonskom Brodu i podataka od Projekta psihosocijalne pomoći o ratnim stradanjima na ovom području, a koji tim sačinjava vrlo široki spektar različitih stručnjaka.

REZULTATI

Nezapamćenim stradanjima domaćeg stanovništva mora se dodati još i danas prisutnih 17.000 izbjeglica i prognanika na području Slavonskog Broda, što je u odnosu na broj domaćeg stanovništva najnapučenije područje u Hrvatskoj. Najjače oštećeno područje s najvećim brojem izbjeglica i prognanika ostalo je do danas opterećeno brojnim problemima. Zbog toga je u prosincu 1994. god. u okviru Vlade Republike Hrvatske uspostavljen Program psihosocijalne pomoći.

TABLICA 1.

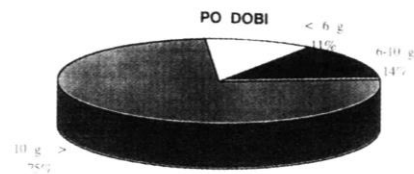
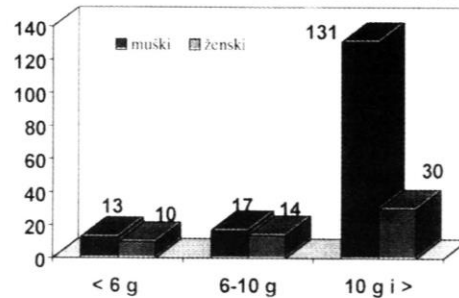
Tijekom cijele 1992. god. područje naše bivše općine bilo je pod stalnom agresijom. Krajnje nemogući uvjeti imali su katastrofalne posljedice, tako da je te godine registrirano 215 ranjenih djece, od čega je 89 bilo s područja naše općine, 29 iz ostalih područja Hrvatske (prognanici), što znači ukupno 118 djece iz Hrvatske. Na ovom području tada je bilo ranjeno i 97 djece iz sjeverne Bosne koja su ovdje boravila kao izbjeglice.

TABLICA 2.

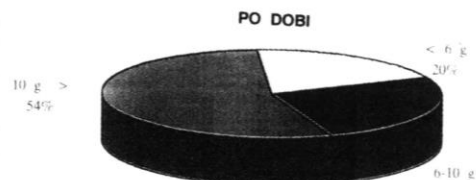
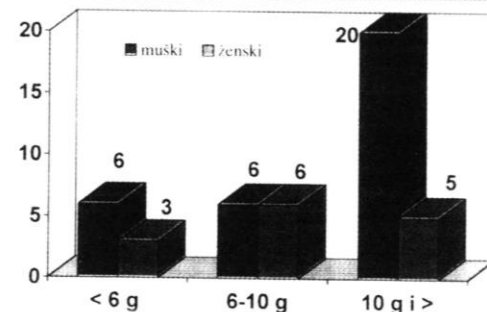
U istom vremenu i istom prostoru život je izgubilo 46 djece, od čega je 29 (tj. 74%) bilo s područja ove općine, 12 djece (26%) iz sjeverne Bosne. 54% (25) poginule djece bilo je u dobi iznad 10 godina, od čega je muški spol zastupljen sa 20 djece (77%). U to vrijeme, dakle, stradanja u ratu na području Slavonskog Broda predstavlja trećinu sveukupno stradale djece u Hrvatskoj. Iz prikaza vidimo da su se stradanja u najvećem broju odrazila na populaciji djece 10 do 15 godina, koja su zbog specifičnosti dobi, ali i spola najviše eksponirana stradanjima. Ovim ratnim strahotama nadovezuju se poratna zbivanja u kojima je smrtno stradalo još 7 djece samoranjavanjem, a troje je izvršilo suicid. Bez jednog roditelja ostalo je 237 djece. Najviše psihosomatskih tegoba imala su djeca iz osnovne škole. Čak 80% te djece izjavljuju da ne mogu kontrolirati suze pri pomisli na oca kojeg više nema, 55% te djece izražava strah drugih članova obitelji koje oni vole. Ovi postoci značajno padaju s uzrastom i dobi te djece, tako da u adolescenata nalazimo posebno izraženu potištenost, razdražljivost i izbjegavanje razgovora s vršnjacima ili majkom. Svrha i cilj Programa psihosocijalne pomoći je da kontinuirano prati ovu vulnerabilnu populaciju, da joj pomaže u prevladavanju psihološkog stanja i nesnalaženja, da im ukaže na prvi put i svrhu življenja.

ZAKLJUČAK

U proteklom razdoblju ratnih strahota najviše strada dječja populacija, među kojima je posebno izražena dob djece iznad 10 godina, i to 77% muška djece, ranjeni ali i poginuli. Vezano uz tu skupinu, posebno mušku, roditelji teško kontroliraju njihovu znatiteljju i ispitivački interes, a posebno nedostatak iskustva razlog su velikim stradanjima. Psihološki stres u poratnom razdoblju odrazio se također upravo u toj dobnoj grupaciji. Ovi podaci nas upućuju na potrebu za većim, čvršćim i pravovremenim organiziranjem programiranog i koordiniranog zbrinjavanja najvulnerabilnije populacije tijekom rata, u kojem trebaju sudjelovati sve relevantne institucije i pojedinci koji se bave djetetom i u miru.

GODIŠTE DOB	1986-1992 manje od 6 g.	1981-1985 6 - 10 g.	1974-1980 10 g. i više	UKUPNO
MUŠKI	6	6	20	32
ŽENSKI	3	6	5	14
UKUPNO	9	12	25	46
POSTOTAK	20	26	54	

Milka Novak, Opća bolnica Slavonski Brod